

Čís. 3001.

Podle § 364 tr. ř. lze povolití navrácení v předešlý stav pro zmeškání lhůty k provedení opravného prostředku i když lhůta vůbec zmeškána nebyla (doručný lístek byl nesprávně datován).

(Rozh. ze dne 9. prosince 1927, Zm II 395/27.)

Nejvyšší soud jako soud zrušovací usnesl se o žádosti obžalovaného za navrácení v předešlý stav pro zmeškání lhůty k provedení zmáteční stížnosti v jeho trestní věci pro zločin zpronevěry takto: obžalovanému povoluje se navrácení v předešlý stav pro zmeškání lhůty k provedení zmáteční stížnosti. Zároveň se o zmáteční stížnosti nařizuje rok k ústnímu přelíčení podle § 286 tr. ř.

Důvody:

Podle § 364 tr. ř. jest povolití obviněnému při promeškání lhůty k opovědi — podle ustáleného výkladu i k provedení — opravného prostředku proti rozsudku navrácení v předešlý stav, může-li prokázati, že mu neodvratné okolnosti bez jeho nebo jeho zástupce viny znemožnily lhůtu dodržeti. Toho ovšem obžalovaný vzhledem ke dni, jež sám jeho zástupce na lístku o doručení jako datum doručení (2. července 1926) vyznačil, nedokázal. Než podařilo se mu dokázati ještě více, než zákon vyžaduje, totiž, že lhůtu k provedení opravného prostředku ve skutečnosti vůbec nezmeškal, protože se doručení rozsudku nestalo v pravdě dne 2., nýbrž dne 3. července 1926. Čítá-li se 8denní lhůta k provedení od tohoto správného dne doručení, jest provedení zmáteční stížnosti včas podáno. Bylo proto, ježto i ostatním podmínkám § 364 tr. ř. bylo vyhověno, žádosti obžalovaného vyhověti a o zmáteční stížnosti v zákonné lhůtě opovězené i provedené podle § 286 tr. ř. položití rok k ústnímu jednání před soudem zrušovacím.

Čís. 3002.

Předpisem § 486 c) tr. zák. není zásadně vyloučena zodpovědnost společníků ve směru §§ 486, 486 a) tr. zák., nýbrž mohou býti podle okolností případu činěni zodpovědnými vedle jednatelů nebo členů dozorčí rady, lze-li i o nich tvrditi, že se dopustili činů podle § 486, 486 a) tr. zák.

Pokud dlužno příčinu insolvence (§ 486 čís. 1 tr. zák.) spatřovati ve způsobu založení podniku.

Bylo na společnicích společnosti s r. o., byla-li jim známa předluženost (platební neschopnost) podniku, by přiměli jednatele společnosti k postupu podle § 85 zák. o spol. s r. o., nebo by opomenutí jednatelů odčinili vlastními rozhodnutími (§ 486 čís. 2 tr. zák.).

Nedostáli-li jednatelé společnosti s r. o. předpisům zákona o vedení knih, bylo na společnících, by je k tomu přiměli (§ 486 a) tr. zák.).

Přečiny úpadku z nedbalosti podle § 486 čís. 1, 2 tr. zák. nenáleží zpravidla k oněm trestným činům, jichž povaha připouští náhradu způsobené škody (§ 531 b) tr. zák.). Společníkům (jednatelům) společnosti s r. o. přichází promlčení k dobru jen tenkrát, nahradili-li škodu nebo pokusili-li se ji nahraditi, pokud to dovolovaly jejich majetkové poměry. Tím, že společnost nabízí vyrovnací kvotu, nebyla škoda nahrazena.

Přečin nedostatečného vedení knih dlužníkem podle § 486 a) tr. zák. jest ve své podstatě deliktem ohrožovacím a proto pojmově nepředpokládá, že závadným jednáním pokud se týče opomenutím byla způsobena škoda; nelze jej zařaditi mezi trestné činy, při nichž je podmínkou promlčení náhrada škody podle § 531 tr. zák.

(Rozh. ze dne 10. prosince 1927, Zm I 252/27.)

Nejvyšší soud jako soud zrušovací zavrhl po ústním líčení zmateční stížnosti obžalovaných do rozsudku zemského trestního soudu v Praze ze dne 12. března 1927, pokud jím byli stěžovatelé uznáni vinnými přečinem úpadku z nedbalosti podle § 486 čís. 1, 2 tr. zák. a přečinem nedostatečného vedení knih dlužníkem podle § 486 a) tr. zák., pokud směřovaly proti výroku, jímž byli stěžovatelé uznáni vinnými přečinem úpadku z nedbalosti podle § 486 čís. 1, 2 tr. zák. Naproti tomu vyhověl zmatečným stížnostem stěžovatelů, pokud čelily proti výroku, jímž byli uznáni vinnými přečinem nedostatečného vedení knih dlužníkem podle § 486 a) tr. zák., zrušil napadený rozsudek v tomto výroku, jakož i ve výroku o trestu těchto obžalovaných a ve výrocích s tím souvisejících jako zmatečný, a věc vrátil soudu prvé stolice, by ji v rozsahu zrušení znovu projednal a rozhodl, mimo jiné z těchto

d ů v o d ů:

I. Ku zmateční stížnosti obžalovaného Aloisa V-y: Stížnost je bezdůvodná, pokud se dovolává důvodu zmatečnosti podle čís. 9 a) § 281 tr. ř. V § 486 c) tr. zák. se praví, že, je-li v případech §§ 485, 486 a 486 a) dlužníkem a v případě § 486 b) věřitelem nebo dlužníkem společnost, společenstvo nebo spolek, má se těchto ustanovení užití na orgány podniku, které se činu dopustily. Ani § 486 c) tr. zák. ani ustanovení §§ 486 a 486 a) tr. z. svým doslovem a smyslem neopravňují k závěru, že zodpovědnost společníků společnosti ve směru §§ 486, 486 a) tr. zák. jest zásadně vyloučena. Naopak mohou býti podle okolností konkrétního případu činěni zodpovědnými vedle jednatelů nebo členů dozorčí rady, lze-li i o nich tvrditi, že se dopustili činu, že spáchali čin, v němž jsou splněny všechny pojmové znaky dotyčného přečinu (§§ 486, 486 a) tr. zák.), jak je zákon v těchto ustanoveních vymezuje. Ani zákonná ustanovení o úpadku z nedbalosti ani všeobecné zá-

sady trestního práva nevyklučují, by vedle trestní zodpovědnosti oněch orgánů společnosti nemohla obstáti trestní zodpovědnost společníků. Zákonu by arci neodpovídalo, kdyby se trestní zodpovědnost společníků předpokládala již prostě z toho důvodu, že jsou společníky a že již jako takoví zodpovídají za vedení podniku. Nalézací soud však činí nejen ohledně jednotlivých společníků, nýbrž i ohledně všech šesti, z nichž společnost sestávala, zjištění, ospravedlňující jeho názor, že osobně nesou zodpovědnost za vedení společnosti, jež podle přesvědčení soudu spočívalo v jejich rukou. O tato zjištění ztroskotávají vývody zmateční stížnosti a nemá zejména opory ve zjištěných rozsudkových tvrzení, že stěžovatel byl vyloučen z vedení podniku po stránce hospodářské a obchodní. Pokud jde o jednotlivé trestné činy obžalovanému za vinu kladené budiž poznamenáno toto: Podle rozsudkových zjištění nemůže býti nejmenší pochybnosti o vině stěžovatelově podle § 486 čís. 1 tr. zák. Nalézací soud shledává základní příčinu insolvence ve způsobu založení podniku. Positivní zavinění všech společníků a tudíž i stěžovatelovo spatřuje soud v tom, že obžalovaní započali se zcela nepatrným závodním kapitálem, který nebyl nijak úměrným podniku, jež počali realizovati, a který nedostačil ani k zaplacení poplatků spojených s propuštěním pozemků, jež hodlali koupiti, ze záboru; již tento noplátek ztrávil původní závodní kapitál úplně a zůstal ještě dluh 70.000 Kč, dříve než podnik byl v chod uveden, takže nastalo předlužení již na samotném počátku. Podle těchto zjištění založili obžalovaní podnik, který pro nedostatek peněžitých prostředků měl hned od začátku v sobě zárodek nezdaru a zániku. A »Eden« byl podle přesvědčení soudu, opřeného o posudek znalců, podnikem, jenž byl sám o sobě hodně riskantním a proto vyžadoval již od svého začátku náležitého promyšlení, zejména po stránce finanční, čehož však tu nebylo. Je na snadě a nalézací soud to také zjišťuje, že společníci byli nuceni užívatí výlučně jen úvěru, že to též činili a to lehkomylně a nepřiměřeně. Nelze nalézt ani ve společenské smlouvě ani ve výsledcích průvodního řízení opory pro předpoklad, — a ani sama zmateční stížnost to netvrdí, — že jen jednatelé (N. a T.) byli oprávněni z vlastní moci dělati dluhy do té výše, do jaké byly udělány (asi 24.000.000 Kč). Zjistil-li tudíž nalézací soud, že všichni společníci lehkomylně a nepřiměřeně užívali úvěru a tím sami z nedbalosti přivodili neschopnost ku placení, má toto zjištění oprávněný základ v prokázaném stavu skutkovém a nelze mu vytýkati ani právní omyl. To tím méně, an ohledně stěžovatele nalézací soud zjišťuje, že již v prosinci 1921 (podnik vstoupil v život teprve dne 29. října 1921 zápisem do obchodního rejstříku), zejména poté, když Moravskoslezská banka odmítla další financování »Edenu«, dospěl k názoru, že dosavadní společnost na podnik nestačí a že se také tím před ostatními společníky netajil. Toto zjištění opodstatňuje též plně odsuzující výrok podle § 486 čís. 2 tr. zák., zvláště an nalézací soud kromě toho výslovně bere za prokázáno a po zákonu odůvodňuje (§ 270 čís. 5 tr. ř.), že všichni účastníci podniku nejpozději začátkem roku 1922 byli si plně vědomi, že společnost je předlužena a hlavně že jest neschopna placení,

že však přes to, jak všichni obžalovaní doznávají, právě v té době byly činěny nové dluhy a staré dluhy upláceny. Namítá-li stížnost, že, i kdyby si byl stěžovatel vědom, že »Eden« je neschopen platiti, nemohl sám zažádati u obchodního soudu o vyhlášení úpadku neb o zahájení vyrovnacího řízení, poněvadž takové právo je podle § 85 zák. o společnostech s r. o. vyhrazeno pouze jednatelům, dlužno jí odvětit, že, jakmile všem společníkům byla známa předluženost pokud se týče platební neschopnost podniku, vzešla pro ně samozřejmě a také v zákoně (§ 35 zák. o společnosti s r. o.) odůvodněná povinnost, by přiměli jednatele k postupu ve smyslu § 85 zák. o společnosti s r. o., to jest k podání návrhu na vyrovnací řízení nebo na vyhlášení úpadku, nebo by opomenutí jednatelů odčinili vlastními rozhodnutími. To se nestalo a netvrdil za celého trestního řízení obžalovaný a netvrdí ani zmáteční stížnost, že pro svou osobu podnikl něco, by zákonu bylo učiněno zadost. Co se tkne přečinu podle § 486 a) tr. zák. má stížnost v zásadě pravdu, že podle § 22 zákona o společnosti s r. o. náleží vedení knih jednatelům; přehlíží však rozsudkové zjištění, že, ačkoli společnost »Eden« trvala od 29. října 1921, kdy byla zapsána do obchodního rejstříku, vedeny byly obchodní knihy až teprve po otevření »Edenu«, tedy od 10. června 1922. A tu zase dlužno zdůrazniti, že, když jednatele nedostáli předpisům zákona, měli je k tomu přiměti mocí dozorčích práv jim podle zákona (zejména § 35 zák. o společnosti s r. o.) příslušejících společníci; neboť řádné vedení obchodních knih je společností s r. o. zákonem bezvýhradně uloženo a je jasno, že jen vedení knih může poskytnouti přehled o majetkovém stavu. Znalci také vyslovili, že nepořádek v účetnictví (tím více ovšem nevedení knih) byl nemalou příčinou katastrofy podniku. I odsuzující výrok podle § 486 a) tr. z. odpovídá proto, hledíc ku zjištěním rozsudkovým, úplně zákonu. Důvod zmátečnosti čís. 9 a) § 281 tr. ř. není proto dán.

II. Ku zmáteční stížnosti Aloisa V-y a Františka N-o: Oba obžalovaní dovolávají se důvodu zmátečnosti čís. 9 b) § 281 tr. ř., protože jim nebyla přiznána beztrestnost přečinu podle § 486 čís. 1 a 2 a § 486 a) tr. zák. z důvodu promlčení. Stížnosti nejsou oprávněny, pokud jde o přečin podle § 486 čís. 1 a 2 tr. zák. Přečiny úpadku z nedbalosti nenáleží arciž z pravidla k oněm trestným činům, jichž povaha připouští náhradu způsobené škody (§ 531 b) tr. zák.), poněvadž přečiny ty vyvěrají z platební neschopnosti a předpokládají, že proti dlužníkům jsou tu již také veškerá aktiva. Stížnosti však přehlízejí, že v souzeném případě nejde o jednotlivého v úpadku se ocitnuvšího dlužníka, kdy má arci místo názor, že skutková podstata úpadku, předpokládající neschopnost platební, vylučuje již předem možnost náhrady škody v promlčecí době (sb. n. s. čís. 2198, 2523), nýbrž o úpadek společnosti, za jejíž dluhy ručí společníci jen určitou částí svého jmění, čímž nemusí býti vyloučena jejich schopnost nahraditi škodu. Všichni společníci, kteří společnost založili a také skutečně spravovali, tudíž i stěžovatelé, z nichž N. byl i jednatelem, nevystupovali tu jako správci jmění vlastního, nýbrž jako správci jmění společnosti, tudíž jmění cizího a

jsou proto jako takoví povinni, škodu z jejich nedbalého jednání jiným osobám vzešlou z vlastních prostředků nahraditi. Přišlo by proto obžalovaným promlčení k dobru jen, kdyby bylo prokázáno, že »podle své možnosti«, pokud to jejich majetkové poměry dovolují, škodu nahradili nebo nahraditi se pokusili (rozhodnutí vídeňského nejvyššího soudu čís. 3925, 3997 sbírky trestních rozhodnutí svazek XIV. a XV., Löffler čís. 271). Tak se stěžovatelé nezachovali. Zjišťujeť nalézací soud, že obžalovaní ani sami netvrdili, tím méně prokázali, že nahradili škodu neb aspoň nabídli náhradu škody jejich činem způsobené. Tím, že společnost »Eden« nabízí vyrovnací kvotu 10%, nebyla obžalovanými škoda nahrazena, neboť škoda spočívá právě ve ztrátě zbývajících 90%. Nepřichází proto stěžovatelům, pokud jde o přečin podle § 486 čís. 1 a 2 tr. zák. k dobru promlčení a dovolávání se důvodu zmatečnosti čís. 9 b) § 281 tr. ř. není v tomto směru opodstatněno. Bylo proto zmateční stížnosti obou stěžujících si obžalovaných zavrhnouti jako bezdůvodné, pokud napadají výrok, jímž byli stěžovatelé uznáni vinnými přečinem podle § 486 čís. 1, 2 tr. zák.

Naproti tomu nelze zmatečným stížnostem upřítí oprávnění, pokud uplatňují tento zmatek ve směru přečinu podle § 486 a) tr. zák. Přečin nedostatečného vedení knih dlužníkem jest ve své podstatě deliktem ohrožovacím a proto pojmově nepředpokládá, že závadným jednáním, pokud se týče opomenutím byla způsobena škoda (srov. Bartsch-Pollak kom. 1917, II. sv., str. 551). Z toho plyne, že tento přečin nelze vzhledem k této jeho povaze zařaditi mezi trestné činy, při nichž náhrada škody po rozumu § 531 tr. zák. jest podmínkou promlčení, a že nalézací soud použil zákona nesprávně (čís. 9 b) § 281 tr. ř.), vyloučiv i tu promlčení z téže úvahy jako u přečinu podle § 486 čís. 1, 2 tr. zák. Jelikož u všech obžalovaných od doby, kdy počalo promlčení (u stěžovatelů Aloisa V-y a Františka N-o ode dne 15. března 1922, kdy vystoupili ze společnosti »Eden«, u ostatních spoluobžalovaných podle zjištění rozsudku ode dne 9. října 1922, kdy byl podán návrh na zahájení vyrovnacího řízení) do dne, kdy bylo učiněno trestní oznámení, do 26. dubna 1923, již uplynula tříměsíční promlčecí lhůta (§ 532 tr. zák.), bylo nalézacímu soudu zkoumati a zjistiti, zda tu jsou též ostatní podmínky promlčení podle § 531 tr. zák. To se nestalo a proto nezbylo, než ohledně obžalovaných zrušiti jako zmatečný výrok, jímž byli uznáni vinnými přečinem podle § 486 a) tr. zák., a v důsledku toho i výrok o trestech, jakož i výroky s tím související, a podle § 288 čís. 3 tr. ř. věc vrátiti soudu první stolice, by jí v uvedeném směru znovu projednal a rozhodl.

Čís. 3003.

Přečin podle § 486 a) tr. zák. jest deliktem ryze pořádkovým; k jeho skutkové podstatě nenáleží, by z něho vzešlo poškození věřitelů; doba, kdy vyšly na jevo jeho škodlivé následky pro věřitele, nemá významu